

INTERAKTĪVA PIEEJA NOVADPĒTNIECĪBAS DARBĀ

Inga Caunīte, Inese Kalēja
Gulbenes novada bibliotēka

2019.

Pieaugušo neformālās
izglītības programma

NOVADPĒTNIECĪBA

Pieaugušo neformālās izglītības programma “**Novadpētniecība**”
saņēmusi Gulbenes novada pašvaldības licenci 2017.gada 5.oktobrī

Divu gadu laikā notikušas 5 nodarbības,
programmu apguvuši 36 cilvēki no Gulbenes,
Stāmerienas pagasta Kalnienas, Stradu un Litenes pagasta

1.diena

- Gulbenes novada bibliotēkas novadpētniecības datu bāze, digitālās kolekcijas un izstādes
- Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka
- Vēsturisko karšu pārlūki

2.diena

- Resursi internetā dzimtas koka veidošanai

Atsauksmes:

- “Seminārs aizritēja aizraujoši. Informācija pasniegta izsmeļoši. Vadītājas profesionālām prasmēm. Paldies par Jūsu pacietību!”
- “Guvu plašāku ieskatu par bibliotēkas fondu saturu un internetā pieejamajiem izziņas avotiem. Paldies.”
- “Bija jauki iepazīties internetā ar sava ciltskoka veidošanu. Paldies!”

Problēmas:

- Iedzīvotājiem dažāda līmeņa datorprasmes
- Bibliotekārēm pietrūkst padziļinātu zināšanu par radurakstu izpēti
- Kā ieinteresēt jauniešus?

Projekts

ZUDUŠĀS INDUSTRIJAS

Tikšanās ar

alus darītavas un maizes ceptuves bijušajiem darbiniekiem
un rūpnīcas «Straume» ceha bijušo priekšnieku

Rezultāti:

- Iegūtas fotogrāfijas, dokumenti un atmiņu stāsti
- Veikta ražošanas uzņēmumu ēku foto fiksācija
- Izveidotas digitālās izstādes, papildinātas digitālās kolekcijas

Cehs bija specializējies 18 produkcijas veidu ražošanā. Izņemot bārdas skujamos aparātus, visi pārējie galvenokārt izgatavoti no melno un krāsaino metālu sakausējumiem. Katru mēnesi tika pārstrādātas 25 tonnas krāsaino metālu un 15 tonnas melno metālu velmējumu. Tika izgatavoti ap 90 tonnu čuguna lējumu. Uzņēmuma nomenklatūru galvenokārt raksturoja triju veidu izstrādājumi – elektriskie gludekļi, cilindriskās atslēgas un čuguna lējumi. (1981.gads)

Virtnes karbu komplekts

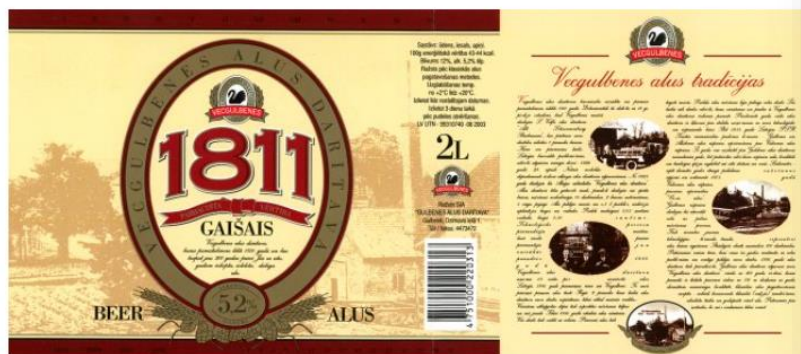
1981.gada nogalē rūpnīcas "Straume" 4.cehā bijis 300 cilvēku liels kolektīvs.

D.Kaparšmits: "Kopā bija ap 300 darbinieku, darbā parasti kādi 260 – 270 cilvēki, jo apmēram 10% atvaļinājumā. Darbs pamatā tika veikts divās maiņās. Bija pat savs zobārsts. Medicīnas māsu algojām. Gan Brīvības ielā 77, gan Svelberģi bija sava ēdnīca.

Kafijas dzirnaviņas

Galvanikas cehā detaļas tika hromētas. Gludeklim bija spīdīgs korpus, jo tam jābūt nerūsējošam. Šeit nonāca jau noslīpētas detaļas. Cehā bija vannas - un tā detaļas tika pārclīnātas no vienas vannas citā. Diennakts laikā bija jāsarāžo ap 2000 detaļu. Hromētā vai nīkelētā veidā. Kaut kādas detaļas arī vajadzēja cinkot un alvot.

Bērniņa brūzī

Bijušo darbinieku meita stāsta: "Kad mani vecāki atnāca strādāt uz brūzī, darbs bija divās maiņās. Bērnu darza nebija. Bija labi, ka vecāki varēja strādāt uz maiņām – viens nakts maiņā, otrs – pa dienu.

Visgaršīgākā bija savāritā alus misa - tik salda bija! Mēs, sīkie, drikstējām to dzert! Cik tas bija garšīgi!

Bērni arī varēja strādāt – likt pudeles uz lentas. Briesmīgākais darbs - skatīties tukšajās pudelēs, kas nāca no mazgāšanas - vai tīras bija... Kas viss tur bija iekšā – papīri, cigaretes, žurkas... Visu dienu tā nosēdēt un noskatīties pudelēs... Pēc tam, kad sapildīja, arī caur tādu pašu lodziņu pilnās pudelēs bija jāskatās.

Rūpnīcas sieviešu padomes organizētais Jaungada pasākums. 20.gadsimta 60.gadi (no Gulbenes novada bibliotēkas krājuma)

5 lekcijas

par pieredzi kultūras un industriālā mantojuma apzināšanā un saglabāšanā:

- free riga
- Kuldīgas restaurācijas centrs
- Čiekurkalna attīstības biedrība
- Latvijas Industriālā mantojuma fonds
- Laikmetīgais mākslas centrs «Totaldobže»

Pagastu bibliotēku konkurss

MĀJU STĀSTI

Mērķis

Apzināt, pētīt un savākt liecības par esošām, zūdošām un neesošām mājvietām

Projekts

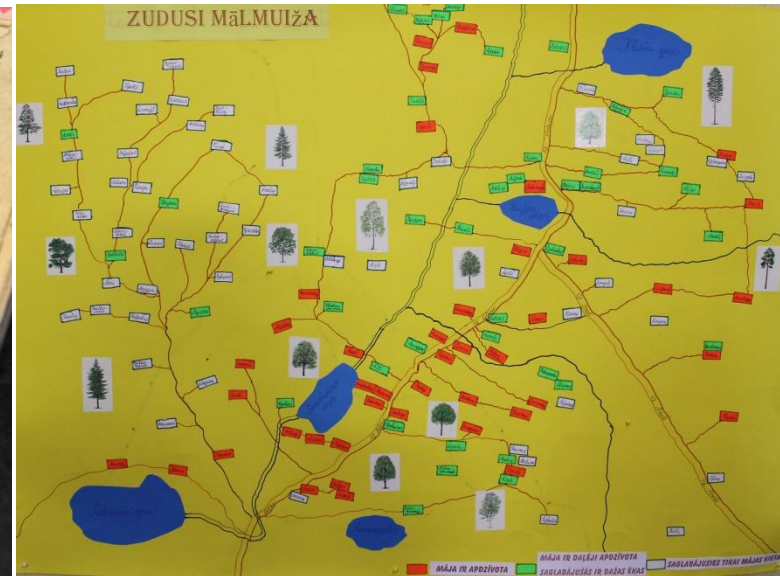
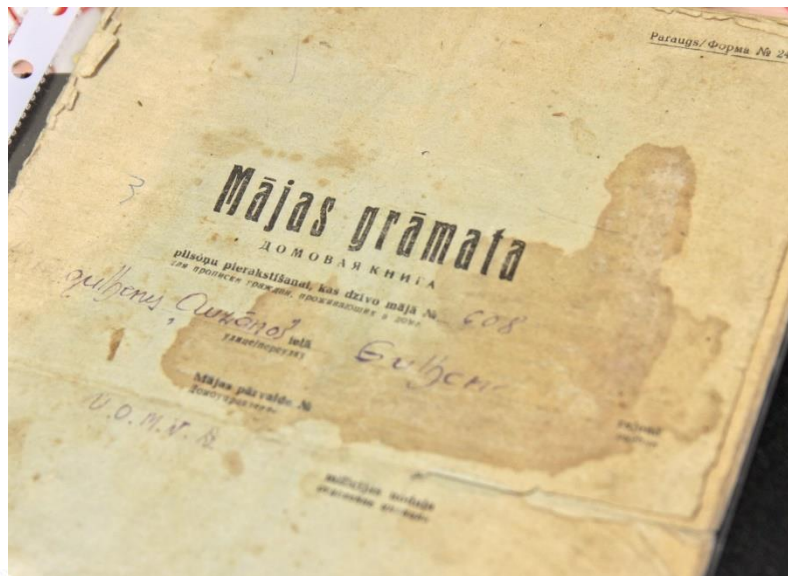
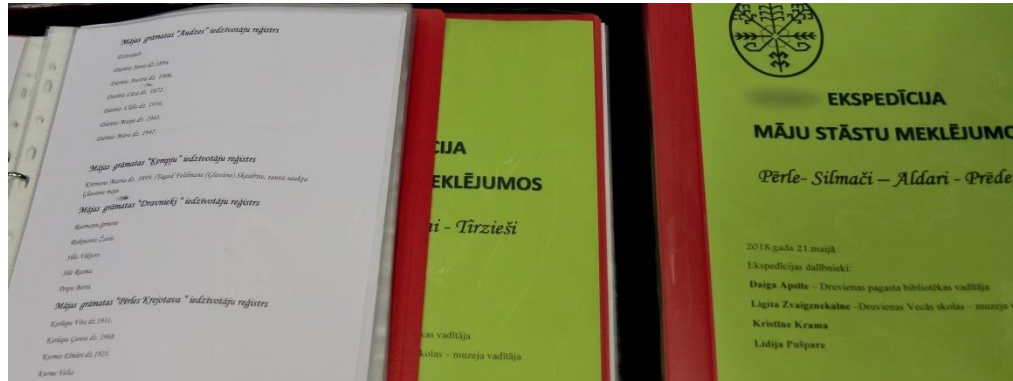
«Novadpētniecības mācības bibliotekāriem seno mājvietu apzināšanā»

Lekcijas un praktiskas nodarbības

- «Mājevārdi Latvijā»,
- «Ekspedīcijas un to organizēšana»,
- «Dažādi informācijas avoti: tradicionālie un elektroniskie»,
- «Māju stāsti bibliotēku novadpētniecības datu bāzēs»

Rezultāti

- Pierakstīti 380 māju stāsti
- Novadpētniecības datu bāzē 190 apraksti
- Fotografijas, atmiņu stāsti

Anotācijas Gulbenes novada bibliotēkas novadpētniecības datu bāzē

Vēsturiski ēka piederējusi pie Druvienas muižas kompleksa - **Muižas pārvaldnieka māja** (Fotogr. 1930 -gadi)
Vēlāk nabagmāja. Otrajā stāvā ir bijis ārsta Hižņikova darba kabinets. Pēc kara 1945.gadā darbojās krievu bērnu
skoliņa - kā filiāle Vecajai skolai. Pēdējā iestāde, kas darbojās šajā ēkā bija Druvienas pasta nodaļa ap 1950 g.
sākumu.

Tagad šajā vietā atrodas Druvienas pietura.

Viņķeles bija savam laikmetam ļoti moderna saimniecība. Pie īpašuma piederēja
arī 35ha zemes, kur vairāk kā pusi aizņēma J.Rupais stādīti meži, par kuriem no
prezidenta K.Ulmaņa ticis saņemts arī goda raksts.

No 1960.gada Viņķeļu mājās kolhozs iemītnājis strādnieku ģimeni, kas tajā
uzturas joprojām. Šobrīd vietā, kur agrāk bija attīstīta saimniecība, redzama vien
dzīvojamā māja un divi pagrabi. Alvine Rupais, viņšaulē aizgāja 1975.gadā, Jānis
Rupais 1988.gadā.

Bilde uzņemta 1944.gadā pie Viņķeļu mājas dienvidu puses verandas.

Konkursa noslēgums – izstāde, prezentācijas un apbalvošana

Gulbenes novada piederības spēle

PAVEDIENI

Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalsts
mērķprogrammas Latvijai-100 ietvaros

Mērķis:

aktīvā veidā, apceļojot Gulbenes novadu un pilsētu, iepazīt novada kultūrvēsturiskās vietas, dabas objektus, novadniekus un unikālas vērtības gan komandās, gan individuāli.

Izstrādāts spēles **Nolikums**

Sagatavots **Ceļvedis ar 100 uzdevumiem** - katram pagastam – 7, pilsētai – 9 uzdevumi.

Izgatavotas **puzles** ar 13 pagastu kultūrvēsturisku objektu attēliem

4. uzdevums

Stāmerienā ir vairāki viesu nami. Viens no tādiem ir "Sonāte", kas piedāvā gan naktsmājas, gan garšīgus ēdienus kafejnīcā. Īpašnieki ir darbīga vietējā ģimene.

Apmeklējiet kafejnīcu "Sonāte", salieciet puzli un nofotografējiet! Kurā gadā tika nodedzināta attēlā redzamā ēka?

2. uzdevums

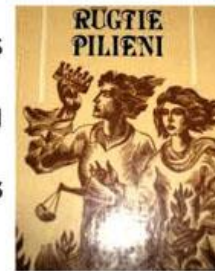
Atrodiet attēlā redzamo ielu un nofotografējiet šo skatu mūsdienās!

2. uzdevums

"Zilonim apgulstoties mazāks laukums vajadzīgs nekā odam skrienot";
"Medu ēdot, mēs neiedomājamies, ka dārzā aug arī mārrutki".

Kā sauc rakstnieku, kurš dzimis Litenē un izdevis aforismu krājumu "Rūgtie pilieni"?

Atbildi meklējiet Gulbenes bibliotēkas mājas lapā vai Litenes pagasta bibliotēkā

7. uzdevums - izaicinājums

Apmeklējiet zemnieku saimniecību "Avotiņi", kura piekopj bioloģisko saimniekošanu, audzē sojas pupiņas, burkānus, pupiņas, kartupeļus. Saimniecībā ir iespēja samīļot poniju, apraudzīt trušus un āzi Zunti.

Veiciet kādu saimnieku dotu darbu un atsūtiet fotogrāfiju darba procesā!

Spēlē iesaistījās 63 komandas (270 dalībnieki) no Gulbenes novada, Balviem un Cēsīm.
Piedalījās 13 novada uzņēmēji un zemnieku saimniecības.

Izstrādāti 2 pētījumi:

- Vēsturnieks Anatolijs Savickis - **“Gulbene: Izstādes laukums”**,
- Latvijas Kara muzeja II pasaules kara vēstures nodaļas vēsturniece Ilze Jermacāne – **“Pretošanās padomju režīmam pēckara gados Gulbenes novada teritorijā”**

Gulbene: Izstādes laukums

Vēsturnieka Anatolija Savicka pētījums.

Lauksaimniecības izstādes 1920 - 1930. gados daudzviet Vidzemē notika īpaši pielāgotās vietās – izstādes laukumos. Tāds tika ieplānots arī jaunizveidotajā Vecgulbenes miestā, kura apbūves projekta plāna autors bija inženieris **Arnolds Maidelis**. Izstādes laukumam bija atvēlēta vieta dzelzceļa mezgla tiešā tuvumā.

Gulbenes pilsētā bija 3 laukumi - **Izstādes laukums, Tirgus laukums un aerodroms.**

Noslēguma pasākumā Vecgulbenes muižā bija pulcējušies 135 cilvēki, tostarp dalībnieki no 30 komandām, kas bija iesniegušas atbildes, vēsturnieki un spēles atbalstītāji.

Projekts

IZZINOŠAS EKSPEDĪCIJAS GULBENES NOVADĀ

3 ekspedīcijas – aprīlī, maijā, jūnijā

Sadarbībā ar Druvienas, Galgauskas un Litenes pagastu bibliotekārēm **izstrādāti maršruti** trim ekspedīcijām, izveidojot kartes ar apskates objektiem.

Pieaicināti **trīs eksperti**, kuri ekspedīciju gaitā izglītoja dalībniekus par vietas vēsturi, dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, iespējamiem risinājumiem tā saglabāšanā.

GULBENES NOVADA BIBLIOTĒKA
AICINA PIEDALĪTIES

IZZINOŠĀ EKSPEDĪCIJĀ

KOPĀ AR ARHITEKTU PĒTERI BLŪMU

27.APRĪLIS DRUVIENAS PAGASTS

DOSIMIES AR KĀJĀM PA MARŠRUTU:

Kieģeļu ceplis → Pērļa dzirnavas →
Pienotava/veikals → Zaļumballes
placis → Dangas

Noslēgums Druvienas vecajā skolā-muzejā

Izbraukšana plkst. 10.00
no Gulbenes novada bibliotēkas
Vietu skaits ierobežots!
Pieteikšanās līdz 24.aprīlim!

Informācija un pieteikšanās:
inese.kaleja@gulbenesbiblioteka.lv vai 64471460

Organizē:
GULBENES
NOVADA
BIBLIOTĒKA

Atbalsta:
VALDĪBĀ
KULTŪRVEDĪBĀ

Druvienas pagasts

Eksperts arhitekts **Pēteris Blūms**

Piedalījās 27 dalībnieki

Galgauskas pagasts

Eksperts - Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes Vidzemes
reģionālās nodaļas valsts inspektore **Sarmīte Dundure**

Piedalījās 30 dalībnieki

Litenes pagasts

Eksperts - novadpētniecības entuziasts, vairāku grāmatu par Liteni
autors, bijušais Litenes skolas direktors **Jānis Zvaigzne**

Piedalījās 25 dalībnieki

3 ekspedīcijās paredzēto 50 dalībnieku vietā piedalījās 82, no tiem
18 bērni. Bija dalībnieki, kuri piedalījās visās trīs ekspedīcijās.

Paldies par uzmanību!